

โดย สันติพจน์ กลับดี

ในบรรดาเทคโนโลยีการสื่อสารต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรศัพท์ โทรทัศน์ และอื่น ๆ กล่าวได้ว่าในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตจัดว่าเป็นช่องทางที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวกที่สุด ทำให้อินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และรูปแบบการใช้ชีวิตของทุกคนในทุกประเทศ และอินเทอร์เน็ตยังเป็นช่องทางที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้ประชาชนของประเทศต่าง ๆ ใช้เป็นแหล่งค้นหาข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้โดยไม่มีข้อจำกัดทางอายุ เพศ ระดับการศึกษา เวลา และระยะทาง

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไว้หลายมาตรการ เช่น การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในเชิงบวก โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในทุกระดับการศึกษา การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต และอื่น ๆ ทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ประชาชนอาเซียนต้องได้รับการฝึกอบรมหรือพัฒนาตนเองให้มีขีดความสามารถ นำสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ การพัฒนาฝีมือแรงงาน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ได้มากที่สุด ซึ่งทักษะต่าง ๆ ได้แก่

1. ทักษะทางภาษา

ภาษาที่สำคัญที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางของโลก ประชาชนอาเซียนจึงควรมีทักษะทางภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานในระดับเพียงพอที่จะสื่อสารกันในโลกอินเทอร์เน็ตได้ เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง เป็นต้น นอกจากนี้ อาจจะพัฒนาทักษะทางภาษาอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ภาษาจีน ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้กันมากและมีบทบาทมากขึ้นในเวทีโลก

2. ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อต่าง ๆ

เนื่องจากการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน สามารถเชื่อมต่อได้ด้วยคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ โทรศัพท์ รวมถึงอุปกรณ์พกพาต่าง ๆ เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ไอแพด และอื่น ๆ ประชาชนปัจจุบันจึงต้องมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวไม่อย่างก็อย่างหนึ่ง เพื่อให้สามารถเชื่อมต่อสู่โลกอินเทอร์เน็ตได้ด้วยตนเอง

3. ทักษะในการสืบค้น

ในโลกอินเทอร์เน็ต มีสารสนเทศต่าง ๆ จำนวนมากที่ไม่สามารถอ่าน ฟังได้โดยใช้เวลาเพียงชั่วอายุคน ทักษะในการสืบค้นข้อมูลหรือสารสนเทศที่ต้องการผ่านเครื่องมือค้นหา (search engine) อาทิ การสืบค้นผ่าน

google จึงเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องเรียนรู้ เช่น การสืบค้นโดยการใส่เครื่องหมายคำพูด
แตกต่างจากการไม่ใส่เครื่องหมายคำพูดอย่างไร การใส่เครื่องหมาย + ระหว่างคำคนมีประโยชน์อย่างไร
หรือการสืบค้นคำที่ต้องการเฉพาะจากเว็บไซต์ใดเว็บไซต์หนึ่ง จะต้องพิมพ์คำคนในลักษณะใด เป็นต้น ทั้งนี้
เพื่อให้การสืบค้นมีประสิทธิภาพคือได้สารสนเทศที่ต้องการโดยใช้เวลาอันน้อยที่สุด

4. ทักษะในการวิเคราะห์

หลายครั้งที่การสืบค้นเรื่องเดียวกัน นอกจากจะได้ข้อมูลชุดเดียวกัน ซึ่งอาจจะเกิดจากการคัดลอกต่อ ๆ กันมาแล้ว
บางครั้งอาจจะได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนั้น
ผู้ที่ต้องการสารสนเทศจึงจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานหรือจำเป็นต้องหาความรู้พื้นฐานประกอบ
เพื่อตรวจสอบไต่ระดับหนึ่งว่าสิ่งที่สืบค้นมีความถูกต้องน่าเชื่อถือเพียงใด
โดยหนทางหนึ่งที่สามารถทำได้ง่ายคือการสืบค้นไปถึงแหล่งอ้างอิง การสืบค้นเรื่องที่เกี่ยวข้อง
หรือสืบค้นจากเว็บไซต์ต่างประเทศ และนำมาเปรียบเทียบกันหลาย ๆ แหล่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน สมบูรณ์
และน่าเชื่อถือมากที่สุด

5. ทักษะในการจัดเก็บ

ในบางครั้งสารสนเทศที่ได้จากอินเทอร์เน็ต ผู้สืบค้นยังไม่สามารถนำมาใช้งานได้ในขณะนั้นเลย
แต่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลหรือสารสนเทศจากแหล่งอื่นมาประกอบด้วย
ทักษะในการจัดเก็บข้อมูลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอีกอย่างหนึ่งที่จะต้องเรียนรู้ เช่น ทักษะการจัดเก็บข้อความ
การจัดเก็บภาพ การจัดเก็บภาพและเสียง การจัดเก็บหน้าเว็บไซต์ทั้งหน้า และอื่น ๆ
เพื่อให้สามารถนำไปใช้งานตามเวลา สถานที่ที่ต้องการหรือใช้งานในขณะที่ยังออกจากอินเทอร์เน็ตได้

6. ทักษะในการเชื่อมต่อระหว่างชนิดอุปกรณ์

มีคนอีกจำนวนไม่น้อยที่มีโอกาสใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถสร้างข้อมูลดิจิทัลหรือสร้างเอกสารต่าง ๆ
แต่ไม่มีทักษะในการเชื่อมต่ออุปกรณ์ เช่น ถ่ายภาพมาแล้วไม่รู้ว่าจะนำเขาคอมพิวเตอร์อย่างไร
สร้างไฟล์นำเสนอมาแล้วไม่ทราบว่าจะแปลงไปใช้งานกับอุปกรณ์อีกประเภทหนึ่งได้อย่างไร
รวมถึงการใช้งานจากผู้ผลิต เช่น การใช้งานระหว่างค่ายไมโครซอฟท์กับค่ายแอปเปิล ซึ่งสิ่งต่าง ๆ
เหล่านี้จำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถส่วนบุคคล
และลดอุปสรรคในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้น้อยลง

7. ทักษะในการสังเคราะห์

ทักษะในการสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ
เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์สารสนเทศใหม่เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การใช้อินเทอร์เน็ตมีคุณภาพยิ่งขึ้น เช่น
ในกรณีที่ต้องการเผยแพร่อาหารของประเทศตนเองโดยใส่ข้อความและเสียงประกอบ
ผู้จัดทำจะต้องทราบว่าหาภาพที่ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์จากแหล่งใด จะใส่ตัวอักษรด้วยเครื่องมืออะไร
จะใส่เพลงประกอบภาพด้วยโปรแกรมอะไร ซึ่งทั้งหมดเป็นการสังเคราะห์สิ่งที่กระจัดกระจายกันอยู่ตามแหล่งต่าง ๆ
นำมาประกอบขึ้นมาให้เป็นงานชิ้นใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน

8. ทักษะในการเผยแพร่

การนำเสนอผลงานผ่านเครือข่ายในลักษณะของการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
ผู้เผยแพร่ยังจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะในการนำข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศต่าง ๆ ออกสู่ประชาคมหรือชุมชนด้วย เช่น
การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ การนำภาพถ่ายไปเผยแพร่กับบริการฟรีต่าง ๆ
การเผยแพร่ข้อความและภาพผ่านเว็บบอร์ด การเผยแพร่สารสนเทศผ่านเว็บบล็อก/เว็บไซต์
การเผยแพร่คลิปวิดีโอผ่านยูทูบ เป็นต้น

9. ทักษะในการใช้สื่อสังคมออนไลน์

ปัจจุบันมีเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมหลายประเภท เช่น facebook, line, instagram, twitter และอื่น
ๆ ซึ่งผู้ใช้งานจะต้องมีทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ดังกล่าว เช่น
ทักษะในการนำเข้อมูลที่ไม่มีข้อห้าม ไม่ผิดกฎหมาย ทักษะในการรักษามารยาทในการสนทนา
ทักษะในการแสดงความคิดเห็นไม่ให้เกิดเป็นประเด็นขัดแย้ง
การยอมรับความแตกต่างและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น สิ่งต่าง ๆ
ดังกล่าวนี้จะช่วยให้การใช้สื่อสังคมออนไลน์มีประโยชน์และเกิดผลในเชิงบวกตามที่ต้องการ

10. ทักษะในการดูแลความปลอดภัยในการติดต่อสื่อสาร

วัยรุ่นมักจะเป็นวัยที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ค่อนข้างหละหลวมมากกว่าวัยอื่น ๆ เช่น ให้ข้อมูลส่วนตัวกับคนแปลกหน้าในโลกอินเทอร์เน็ต เช่น ทوییท ข้อมูลส่วนตัว นอกจากนี้ยังขาดความระมัดระวังเกี่ยวกับการจัดเก็บรหัสการใช้งานหรือบอกรหัสการใช้งานให้เพื่อน ส่งผลให้เกิดความยุ่งยากตามมาในภายหลัง เช่น ถูกหลอกลวง มีการนำเอาข้อมูลที่ไม่พึงประสงค์โดยบุคคลอื่น สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นักเรียนอินเทอร์เน็ตจะต้องมีความตระหนักและระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยในการใช้งานและการติดต่อสื่อสาร รวมถึงการมีทักษะในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เช่น ระบุวิธีการที่ปลอดภัยไม่ให้เปิดอ่านโดยพลการได้ วิธีการติดตั้งโปรแกรมรักษาความปลอดภัยให้กับอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารไม่ให้ถูกบุกรุกหรือถูกคุกคามจากผู้ไม่พึงประสงค์ได้ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น

จะเห็นว่าหน้าที่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนได้ตั้งความหวังเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชาชนในประชาคมอาเซียนหลาย ๆ มาตรการนั้น นอกจากการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อุปกรณ์การเชื่อมต่อ โครงข่ายที่มีประสิทธิภาพแล้ว การเตรียมความพร้อมด้วยการจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการใช้อินเทอร์เน็ตให้กับประชาชนของแต่ละประเทศ ถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งอีกเรื่องหนึ่งเช่นกัน

ส่วนอาเซียน สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ
กรมประชาสัมพันธ์